

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

06 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Timofti Vladimir,
judecători – Cobzac Elena și Țurcan Anatolie

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de inculpatul Moșneaga Stepan prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Moșneaga Stepan xxxx, născut la data de xxxxx, originar din satul xxxxx, domiciliat în satul xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 10.01.2017 - 01.12.2017;
2. Instanța de apel: 20.02.2018 - 03.04.2018;
3. Instanța de recurs: 18.12.2018 – 06.02.2019.

Asupra recursului ordinar, în cauză în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Central din 01 decembrie 2017, Moșneaga Stepan, a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 287 alin.(3) Cod penal, și în baza acestei legi i s-a numit pedeapsa în formă de închisoare pe un termen de 6 (șase) ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Acțiunea civilă a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă în ordinea procedurii civile.

Cerința acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată s-a respins ca neîntemeiată

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că, Moșneaga Stepan este învinuit că, la 05 decembrie 2015, în perioada de timp cuprinsă între orele 22:30 - 02:30, aflându-se în stare de ebrietate în loc public, în stradă, în fața porții gospodăriei lui Derevlenco Petru și Elisaveta din xxxxx, din intenții huliganice a iscat scandal, timp în care, încălcând grosolan ordinea publică exprimată printr-o vădită lipsă de respect față de societate care s-a realizat prin proferarea în glas de expresii indecente și injurioase, având în mâini un topor, a amenințat pe ultimii și alți vecini și consăteni cu violența și moartea, lovind cu toporul în poarta gospodăriilor ultimilor și a vecinilor, astfel manifestând o obrăznicie deosebită.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Moșneaga Stepan a săvârșit huliganismul, adică, acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de amenințare cu aplicarea violenței asupra persoanelor, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obraznicie deosebită, săvârșită cu aplicarea de obiecte pentru vătămarea integrității corporale și a sănătății, infracțiune prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal.

3. Sentința a fost atacată cu *apel* de către inculpatul Moșneaga Stepan și de către apărătorul Chian Ana în interesele inculpatului Moșneaga Stepan.

3.1. În motivarea apelului depus, inculpatul a indicat că instanța de fond nu a ținut cont de declarațiile oferite de el și le-a oferit o apreciere necorespunzătoare, or el însăși a fost victima unui atac, indicând că a luat toporul de și a ieșit la poartă.

Mai mult, inculpatul a menționat că instanța de fond l-a lipsit de dreptul de a prezenta probe, consecvent, solicitând că instanța de apel să audieze martorii Stepanov Mihail, Stepanov Mariana, Grișciuc Simion, Parașciuc Marin, dar și martorii care nu au fost adiați în instanța de judecată și anume, Mabîi Nicoleta, Chilian Ion, Constantin Petru, Josan Constantin, Dolghii Constantin, etc.

Consecvent, inculpatul a înaintat un supliment la apelul depus, reiterând că instanța de fond pe de o parte l-a lipsit de dreptul de a prezenta probe, iar pe de altă parte, declarații date în ședința de judecată au fost apreciate necorespunzător.

Totodată, indicând că de fapt el este parte vătămată, reiterând circumstanțele indicate în cererea de apel, totodată relatând că OUP și instanța de judecată nu au cercetat toate circumstanțele care au valoare în speță.

A solicitat apelantul admiterea apelului, casarea sentinței contestate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie achitat.

3.2. În motivarea apelului, avocatul a indicat că, acuzatorul de stat nu a prezentat probe directe, pertinente și concludente care ar confirma vina lui Moșneaga Stepan în comiterea infracțiunii imputate.

În cadrul ședinței de judecată a dat declarații referitor la cele întâmplate la 05.12.2015.

Instanța de judecată nu a ținut cont de faptul, că un grup de 15 persoane înrăite au venit la poarta inculpatului. Moșneaga Stepan a declarat ca s-a speriat și, în scopul apărării, din trunchiul de lemn, care era în ogradă, a luat un topor mic și a ieșit la poartă. În momentul când a ieșit în drum din spate o persoană l-a apucat și îi ținea mâinile. Persoanele care erau în față i-au luat toporul și au început să-l lovească peste diferite părți ale corpului. Menționează că în urma loviturilor i-a fost fracturat degetul de la mâna dreaptă. În circumstanțele create și potrivit art.35 lit.(a) Cod penal, el s-a apărat de grupul de persoane care fără nici un motiv au venit la poarta lui și l-au atacat. Pe acest fapt Moșneaga Stepan a adresat nenumărate plângeri la procuratura Strășeni, însă a fost emisă ordonanță privind refuzul intentării acțiunii penale.

La 6.12.2016 a atacat ordonanța în instanță, iar la 29.12.2017 jud. Strășeni i-a admis plângerea și a dispus anularea ordonanței procurorului din 30.12.2016 prin

care a fost respinsă plângerea cu obligarea procurorului de a relua urmărirea penală și lichida încalcările.

Astfel, instanța de judecată l-a lipsit de dreptul de a prezenta proba cu martori, fapt ce a cauzat încălcarea dreptului lui Moșneaga Stepan la un proces echitabil.

Instanța a pus la baza sentinței de condamnare numai declarațiile părții vătămate, probe care trezesc dubii.

Solicită avocatul admiterea apelului, casarea sentinței contestate și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul Moșneaga Stepan să fie achitat de la comiterea infracțiunii incriminate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018, a fost admis, inclusiv și din oficiu conform art.409 alin.(2) Cod penal, apelul inculpatului Moșneaga Stepan, apelul suplimentar al inculpatului Moșneaga Stepan și apelul apărătorului Chian Ana în interesele inculpatului Moșneaga Stepan, casată sentință și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Moșneaga Stepan, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal și în baza acestei legi i s-a aplicat pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 (șase) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă a fost admisă în principiu, urmând ca asupra prejudiciului material și morală să se expună instanța de judecată în ordine civilă.

Cerința acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a reținut doar în ce se învinuiește Moșneaga Stepan, fără a constata fapta pe care a săvârșit-o ultimul, Colegiul Penal, analizând și apreciind probele, în strictă conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, conform cărora, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, a constatat că:

Moșneaga Stepan la 05 decembrie 2015, în perioada de timp cuprinsă între orele 22:30 - 02:30, aflându-se în stare de ebrietate în loc public, în stradă, în fața porții gospodăriei lui Derevlenco Petru și Elisaveta din xxxxx, din intenții huliganice a iscat scandal, timp în care, încălcând grosolan ordinea publică exprimată printr-o vădită lipsă de respect față de societate care s-a realizat prin proferarea în glas de expresii indecente și injurioase, având în mâini un topor, a amenințat pe ultimii și alți vecini și consăteni cu violența și moartea, lovind cu toporul în poarta gospodăriilor ultimilor și a vecinilor, astfel manifestând o obrăznicie deosebită.

Astfel, instanța de apel a constatat că, prin acțiunile sale intenționate, Moșneaga Stepan a săvârșit huliganismul, adică, acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de amenințare cu aplicarea violenței asupra persoanelor, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie

deosebită, săvârșită cu aplicarea de obiecte pentru vătămarea integrității corporale și a sănătății, infracțiune prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal.

Aceste împrejurări au fost constatate prin totalitatea probelor administrate, verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv, apreciate din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor și anume prin: - declarațiile părții vătămate Derevlenco Elisaveta (f. d. 58, vol. II); - declarațiile martorului Derevlenco Petru (f. d. 67); - declarațiile martorului Josan Leonid; - declarațiile martorului Boian Olga (f. d. 132-133 Vol. II); - declarațiile martorului Malâi Tatiana (f. d. 108-110 vol. II); - declarațiile martorului Stepanov Marina (f. d. 112 vol. II); - declarațiile martorului Gîrlea Valentin; - declarațiile martorului Salcoci Petru (f. d. 65 vol. II); - declarațiile martorului Constantin Petru; - declarațiile martorului Grișciuc Simion; - declarațiile martorului Josan Constantin; - declarațiile martorului Stepanov Mihail; - declarațiile martorului Parașciuc Marin; - declarațiile martorului Derevlenco Petru (f.d.67); - procesul-verbal de cercetare la fața locului din 06.12.2015, împreună cu planșa fotografică, care indică locul comiterii infracțiunii și urmele acesteia precum și obiectul folosit la comitere de către învinuit (f.d.13-17, vol.I); - raportul de expertiză medico-legală nr. 31 care confirmă faptul că, aproximativ cu o lună în urmă a suportat învinuitul fractura osului maticarpian 4 mâna dreaptă, care în comun se califică ca vătămare corporală medie, circumstanțele și modul de cauzare a acestor leziuni constituie obiect de investigare în cadrul altui proces penal, (f.d.137, vol.1).

De asemenea, instanța de apel a considerat că, solicitarea inculpatului Moșneaga Stepan, să fie achitat de comiterea infracțiunii imputate nu poate fi reținută, or prin declarațiile părții vătămate, făcute sub jurământ și preîntâmpinată de răspundere penală, sunt veridice consecutive și se completează reciproc prin declarațiile martorilor audiați în ședința de judecată, mai mult, în cadrul ședinței de judecată inculpatul, a recunoscut faptul că în seara comiterii huliganismului fiind în stare de ebrietate a inițiat o ceartă cu partea vătămată, învinuindu-se reciproc de comiterea acțiunilor care au încălcat grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor. Totodată, în ședința de judecată inculpatul Moșneaga Stepan a recunoscut că, anterior cu partea vătămată Derevlenco Elizaveta au fost în situație de conflict.

Astfel, raportând materialele cauzei la circumstanțele, explicațiile expuse supra, dar și la prevederile Codului penal, Colegiul a conchis că Moșneaga Stepan a comis infracțiunea de huliganism, adică acțiuni intenționate, care încălcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței față de partea vătămată Derevlenco Elizaveta, încadrând acțiunile acestuia în dispoziția art.287 alin.(3) Cod penal, or careva dubii în acest sens nu fost evidențiate și nici reținute.

Totodată, instanța de apel a reiterat că, solicitarea inculpatului de a fi audiați alți martori, cu indicarea că prima instanță i-a încălcat dreptul de a prezenta probe nu poate fi reținută atâta timp, cât din cumulul de probe, constituit din declarațiile părții vătămate, a martorilor, dar și a actelor și documentelor administrate în cadrul urmăririi penale s-a stabilit cu certitudine că inculpatul a comis infracțiunea

incriminată, în speță fiind prezentate și analizate probe care coroborează între ele și care au fost dobândite în mod legal

În ce privește numirea tipului și măsurii de pedeapsă inculpatului Moșneaga Stepan, instanța de apel a ținut cont de prevederile art.6, 7, 61, 75-78 Cod penal și anume că inculpatul la locul de trai se caracterizează negativ, anterior a avut înregistrate încălcări de ordin public, fiind rațional de aplicat față de Moșneaga Stepan pedeapsa cu închisoare, în limitele sancțiunii prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal.

Cu referire la acțiunea civilă instanța de apel, raportând cerințele părții vătămate, la prevederile legale și ținând cont de faptul că în susținerea cerințelor date partea vătămată Derevlenco Elizaveta, nu a prezentat careva probe, care ar justifica cauzarea prejudiciului material în mărimea sumei pretinse, acțiunea civilă a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului acesteia să se pronunțe instanța de judecată, în ordine civilă.

Subsecvent, din materiale cauzei instanța de apel a reținut că acuzatorului de stat, în instanța de fond a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului Moșneaga Stepan, cerință care a fost respinsă ca neîntemeiată. Or, în cazurile când expertiza a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea sub toate aspectele a urmăririi penale urmează a fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, inculpatul Moșneaga Stepan, la data de 06 decembrie 2018, declară *recurs ordinar* prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel în alt complet de judecată invocând încălcarea dreptului la apărare, la un proces echitabil, la un recurs efectiv, la petiționare.

Suplimentar indică recurentul că, de către instanța de apel nu i-a fost expediată copia deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018, fiindu-i încălcat dreptul la contestare cu recurs a deciziei.

6. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art.431 alin. (1) pct.1¹ Cod procedură penală, procurorul a depus referință, prin care a pledat pentru inadmisibilitatea recursului, ca fiind vădit neîntemeiat, invocând că, recurentul nu s-a referit la vreun temei din cele indicate la art.427 alin.(1) Cod de procedura penala.

Conform dispoziției art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit materialelor dosarului, rezultă, că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03.04.2018 a fost pronunțat în aceeași zi, comunicându-le inculpatului, Moșneaga Stepan și avocatului acestuia, Conoval Ig., că decizia motivată v-a fi pronunțată în ședința publică la data de 03.05.2018 (vol. III, f d.16). Astfel, în ziua de 03.05.2018 hotărârea instanței de apel fiind pronunțată integral, fără careva motive întemeiate nu s-au prezentat Moșneaga Stepan și nici

avocatul acestuia, Conoval Ig., pentru a o recepționa, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din 03.05.2018 (vol.III, f.d.17).

În astfel de împrejurări, termenul de declarare a recursului de către inculpatul, Mosneaga Stepan, împotriva deciziei instanței de apel, pronunțată integral la 03.05.2018, expira la 03.06.2018, perioadă în care atât inculpatul Mosneaga Stepan cât și apărătorul acestuia Conoval Ig au avut posibilitate reală de a declara recurs ordinar în termenul stabilit de lege, însă nu s-au folosit de acest drept. Asemenea circumstanțe certifică faptul, că termenul de 30 de zile de contestare cu recurs ordinar a deciziei instanței de apel, stabilit prin prisma art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat de către inculpat, deoarece recursul a fost declarat tocmai la 06.12.2018.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului respectiv pe baza materialului din dosar și a motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Conform art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit art.231 alin.(3) și (5) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

În corespundere cu art.418 alin.(1), 338 alin.(2)-(4), 340 alin.(1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată.

Sub acest aspect și cu referire la recursul declarat la 06 decembrie 2018 de către inculpat (*pct. 5. din decizie*), se atestă că, potrivit procesului verbal al ședinței de judecată din 03 aprilie 2018, dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat în aceeași zi adică 03 aprilie 2018, în prezența inculpatului, Mosneaga Stepan și avocatului acestuia, Conoval Ig., iar decizia motivată urma a fi pronunțată în ședința publică la data de 03 mai 2018 (vol. III, f d.16).

Totodată, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, instanța de apel a pronunțat decizia motivată la 03 mai 2018, în lipsa inculpatului, care din motive necunoscute instanței nu s-a prezentat la ședința din 03 mai 2018.

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la 03 mai 2018, iar termenul de 30 zile pentru depunerea recursului ordinar a expirat la sfârșitul zilei de 03 iunie 2018.

Totodată, recursul ordinar al inculpatului, potrivit ștampilei, a fost depus și înregistrat la Curtea Supremă de Justiție pe 06 decembrie 2018, adică peste termenul prevăzut de lege, peste aproximativ 7 luni de zile (*f. d. 227-228*).

Alte informații cu privire la data depunerii recursului respectiv în instanța de recurs nu există nici în dosar și nici în recursul nominalizat.

Este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală nu prevede repunerea în termen a recursului, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate, iar art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

În ce privește argumentul recurentului precum că, *de către instanța de apel nu i-a fost expediată copia deciziei din Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018 fiindu-i încălcat dreptul la contestare cu recurs a deciziei*, Colegiul penal îl consideră irelevant or, potrivit actului din 31.05.2018 întocmit de către administrația penitenciarului se atestă că, deținutul Moșneaga Stepan a refuzat să primească și să facă cunoștință cu copia deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018.

Totodată, Colegiul penal reține, că argumentul invocat de condamnat precum că nu a primit copia deciziei, nu poate servi drept temei de a considera recursul depus în termen și nu poate servi drept temei de repunere în termen a recursului, și ar fi contrar prevederilor normelor enunțate, inclusiv prevederilor CEDO.

Se reține că prin întârziere motivată se înțelege, de regulă, un caz fortuit, un caz de forță majoră, etc., astfel încât situația invocată de recurent să reprezinte în mod efectiv un motiv temeinic de împiedicare a declarării recursului în termenul legal.

Prin urmare, se constată că întârzierea termenului de declarare a recursului nu a fost determinată de motive întemeiate, fiind depus după expirarea termenului de 30 zile de la data pronunțării deciziei și, în atare situație, nu există temei pentru repunerea în termen a recursului pentru a fi judecat în fond, situație juridică ce determină respingerea recursului propriu-zis ca fiind depus peste termen.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen.

Concomitent și jurisprudența CEDO menționează despre dezavantajarea unei părți față de alta, în situația în care instanța extinde termenul legal de contestare a unei hotărâri judecătorești definitive, se face atingere principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6 CEDO (a vedea Hotărârea Chirea versus Republica Moldova).

Astfel, odată ce recursul ordinar, este declarat peste termen, acesta urmează a fi declarat inadmisibil.

8. Conform art. 432 alin. (1), (2) pct. 2), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpatul Moșneaga Stepan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018, în cauza penală în privința acestuia, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la **28 februarie 2019**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Cobzac Elena

Țurcan Anatolie